

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (siódma izba)

z dnia 9 października 2014 r. *

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym — Konkurencja — Pomoc państwa —
Artykuł 107 ust. 1 TFUE — Pojęcie „pomocy państwa” — Podatek od nieruchomości —
Zwolnienie podatkowe

W sprawie C-522/13

mającej za przedmiot wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 267 TFUE, złożony przez Juzgado Contencioso-Administrativo n° 1 de Ferrol (Hiszpania) postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2013 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 1 października 2013 r., w postępowaniu:

Ministerio de Defensa,

Navantia SA

przeciwko

Concello de Ferrol,

TRYBUNAŁ (siódma izba),

w składzie: J.C. Bonichot, prezes izby, A. Arabadjiev (sprawozdawca) i J.L. da Cruz Vilaça, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Wathelet,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu le Concello de Ferrol przez M. Villalbę López, procuradora, oraz D. Vidala Lorenza, abogado,
- w imieniu rządu hiszpańskiego przez L. Banciellę Rodríguez-Miñóna, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez É. Gippiniego Fourniera oraz B. Stromsky'ego, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

* Język postępowania: hiszpański.

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Rozpatrywany wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 107 ust. 1 TFUE.
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu Ministerio de Defensa (hiszpańskiego ministerstwa obrony) i spółki Navantia SA (zwanej dalej „Navantia”) z Concello de Ferrol (gminą Ferrol) w przedmiocie zwolnienia z podatku od nieruchomości odnoszącego się do gruntu przekazanego do dyspozycji wskazanej spółki.

Ramy prawne

- 3 Real decreto legislativo (królewski dekret ustawodawczy) 2/2004 z dnia 5 marca 2004 r. zatwierdzający tekst jednolity Ley reguladora de las Haciendas Locales (ustawy regulującej finanse lokalne) (BOE nr 59 z dnia 9 marca 2004 r., s. 10284), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu rozpatrywanego w postępowaniu głównym (zwany dalej „ustawą z 2004 r.”) definiuje podatek od nieruchomości „jako rzeczywisty podatek bezpośredni obliczany na podstawie wartości nieruchomości zgodnie z uregulowaniami zawartymi w niniejszej ustawie”.
- 4 Artykuł 61 ust. 1 ustawy z 2004 r. przewiduje:

„Okolicznością powodującą powstanie obowiązku zapłaty podatku jest posiadanie następujących praw do nieruchomości wiejskich i miejskich, jak również nieruchomości o szczególnych cechach:

- a) koncesji administracyjnej odnoszącej się do samej nieruchomości lub do usług publicznych, do których świadczenia nieruchomość jest przeznaczona;
 - b) prawa do zabudowy;
 - c) prawa użytkowania;
 - d) prawa własności”.
- 5 Artykuł 62 wskazanej ustawy, zatytułowany „Zwolnienia”, w ust. 1 lit. a) stanowi:

„Zwolnione z podatku są następujące nieruchomości:

- a) nieruchomości stanowiące własność skarbu państwa, wspólnot autonomicznych lub jednostek samorządu terytorialnego, które są bezpośrednio przeznaczone do zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom, świadczenia usług w zakresie szkolnictwa lub więziennictwa, jak również nieruchomości państwowe przeznaczone dla celów obrony narodowej”.
- 6 Artykuł 63 ust. 1 i 2 ustawy z 2004 r. stanowi:

„1. Podatnikami zobowiązanymi do zapłaty podatku są osoby fizyczne i prawne [...], którym przysługują prawa stanowiące w każdym wypadku okoliczność powodującą powstanie obowiązku do zapłaty tego podatku.

[...]

2. Przepisy poprzedniego ustępu nie naruszają uprawnień podatnika do przerzucenia ciężaru podatkowego na inny podmiot, zgodnie z uregulowaniami prawa powszechnego.

Organy administracji publicznej oraz jednostki lub podmioty wskazane w poprzednim ustępie przerzucają na część kwoty należnego podatku na osoby, które, nie mając statusu podatnika, odpłatnie korzystają z ich mienia lub składników majątku. Osoby te są zobowiązane do ponoszenia przerzuconego na nie ciężaru podatkowego. W tym celu kwotę przerzuconego podatku określa się na podstawie części wartości katastralnej odpowiadającej wykorzystywanej powierzchni i zabudowie bezpośrednio związanej z każdym dzierżawcą lub użytkownikiem”.

Okoliczności powstania sporu rozpatrywanego w postępowaniu głównym i pytanie prejudycjalne

- 7 Navantia jest przedsiębiorstwem należącym w całości do państwa hiszpańskiego. Jego działalność polega na budowie i serwisowaniu okrętów wojennych na rzecz tego państwa i innych państw będących lub niebędących członkami Unii Europejskiej. Przedsiębiorstwo to prowadzi również działalność w zakresie budowy, napraw i serwisowania różnych produktów w sektorze prywatnym, przede wszystkim w branży stoczniowej i energetycznej.
- 8 Navantia posiada zakład stoczniowy położony na terenie Concello de Ferrol, którego powierzchnia wynosi 932 348 m². Na mocy umowy zawartej w dniu 6 września 2001 r. (zwanej dalej „umową z 2001 r.”) skarż państwa przekazał będącą jego własnością nieruchomości gruntową, na której usytuowany jest ten zakład, do dyspozycji spółki Navantia, w drodze ustanowienia prawa użytkowania, w zamian za czynsz w kwocie 1 EUR rocznie.
- 9 Dotyczący tego terenu podatek od nieruchomości, którego kwota za 2010 r. wynosi 590 308,77 EUR, został pobrany przez Concello de Ferrol za rok podatkowy 2007 i za wcześniejsze lata.
- 10 Jako właściciel wskazanej działki i ze względu na okoliczność, że na rzecz spółki Navantia zostało ustanowione tylko prawo użytkowania, podatnikiem podatku od nieruchomości jest hiszpański skarż państwa, stosownie do art. 61 ust. 1 lit. d) ustawy z 2004 r. Na mocy umowy z 2001 r. hiszpański skarż państwa przerzucił kwotę tego podatku na spółkę Navantia, w efekcie czego podatek ten obciąża ostatecznie tę właśnie spółkę.
- 11 W odniesieniu do roku podatkowego 2008 oraz kolejnych lat podatkowych hiszpański skarż państwa wystąpił do Concello de Ferrol, na podstawie art. 62 ust. 1 lit. a) ustawy z 2004 r., z wnioskiem o zastosowanie zwolnienia z podatku od nieruchomości należnego w odniesieniu do działki, na której usytuowany jest zakład stoczniowy, który to wniosek został oddalony. Decyzja o oddaleniu tego wniosku została zaskarżona przed właściwymi sądami i ten właśnie spór jest przedmiotem postępowania głównego.
- 12 Wyrokiem z dnia 22 października 2012 r. Tribunal Superior de Justicia de Galicia (wyższy sąd Galicji) uchylił wcześniejszy wyrok Juzgado Contencioso-Administrativo n° 1 de Ferrol z dnia 25 listopada 2011 r., którym ten drugi sąd oddalił zawisłą przed nim skargę, wskazując, iż należało przyznać żądane zwolnienie podatkowe. Sprawa została zatem przekazana sądowi odsyłającemu do ponownego rozpoznania.
- 13 Juzgado Contencioso-Administrativo n° 1 de Ferrol stoi na stanowisku, że przyznanie żądanego zwolnienia podatkowego mogłoby być równoznaczne z przyznaniem spółce Navantia pomocy państwa sprzecznej z art. 107 ust. 1 TFUE, gdyż zwolnienie to zostałoby przyznane przy użyciu zasobów państwowych przedsiębiorstwu należącemu do skarbu państwa i mogłoby zakłócić lub zagrozić zakłóceniem konkurencji.

- 14 Sąd odsyłający uważa bowiem, że Navantia, jako ostateczny beneficjent żądanego zwolnienia, uzyskałaby korzyść selektywną, gdyż ponoszony zwykle ciężar podatkowy, jaki ponoszą jej prywatni konkurenci w sektorze budowy statków, zostałby zmniejszony kosztem utraty przychodów przez Concello de Ferrol. Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej spółki Navantia na rynkach, na których prowadzi ona działalność w branży wojskowej i cywilnej, po pierwsze, potencjalnie zakłóciłoby konkurencję, a po drugie, wywarłoby wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi.
- 15 W tych okolicznościach Juzgado Contencioso-Administrativo n° 1 de Ferrol postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy zwolnienie z podatku od nieruchomości, z którego korzysta [Navantia], jest zgodne z art. [107 TFUE] oraz czy jest zgodna z art. 107 TFUE praktyka danego państwa członkowskiego [Królestwa Hiszpanii] polegająca na ustanowieniu zwolnienia z podatku od nieruchomości [nieruchomości gruntowej], stanowiącej jego własność i przekazanej do użytkowania prywatnemu przedsiębiorstwu, którego kapitał należy w całości do państwa [...], w sytuacji gdy to przedsiębiorstwo dostarcza towary i świadczy usługi, które mogą być przedmiotem wymiany handlowej między państwami członkowskimi?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 16 W swym pytaniu sąd odsyłający zmierza w istocie do wyjaśnienia, czy art. 107 ust. 1 TFUE należy interpretować w ten sposób, że zwolnienie z podatku od nieruchomości nieruchomości gruntowej należącej do państwa i przekazanej do dyspozycji przedsiębiorstwu, którego kapitał należy w całości do tego państwa i które na tej nieruchomości wytwarza towary i świadczy usługi mogące być przedmiotem wymiany handlowej między państwami członkowskimi na rynkach otwartych na konkurencję, stanowi pomoc państwa zakazaną na mocy wskazanego postanowienia.
- 17 Na wstępie należy zaznaczyć, że do Trybunału nie zwrócono się z pytaniem, czy zgodnie z art. 107 TFUE jest przekazanie przez państwo członkowskie przedsiębiorstwu prywatnemu nieruchomości gruntowej za cenę symboliczną.
- 18 W odniesieniu do przedstawionego pytania należy przypomnieć, że zgodnie z art. 107 ust. 1 TFUE, z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w traktatach, wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi.
- 19 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału uznanie środka za „pomoc” w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE wymaga spełnienia wszystkich przesłanek zawartych w owym postanowieniu (wyrok Komisja/Deutsche Post, C-399/08 P, EU:C:2010:481, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 20 Tak więc, aby środek krajowy mógł zostać uznany za pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, po pierwsze, musi mieć miejsce działanie państwa lub przy użyciu zasobów państwowych, po drugie, środek musi być tego rodzaju, że może wpłynąć na wymianę handlową między państwami członkowskimi, po trzecie, musi dawać beneficjentowi selektywną korzyść, a po czwarte, musi zakłócać lub grozić zakłóceniem konkurencji (wyrok Komisja/Deutsche Post, EU:C:2010:481, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 21 W pierwszej kolejności należy zbadać trzecią z tych przesłanek, w myśl której dany środek powinien polegać na przyznaniu selektywnej korzyści jego beneficjentowi. W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z równie utrwalonym orzecznictwem Trybunału za pomoc państwa uznaje się interwencje, które niezależnie od ich formy mogą uprzywilejowywać przedsiębiorstwa w sposób pośredni lub

- bezpośredni lub które można uznać za korzyść gospodarczą, jakiej przedsiębiorstwo będące beneficjentem nie uzyskałoby w normalnych warunkach rynkowych (wyrok Komisja/Deutsche Post, EU:C:2010:481, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 22 Za pomoc uznaje się zatem w szczególności interwencje, które w różnych formach zmniejszają ciężary spoczywające normalnie na budżecie przedsiębiorstwa i które tym samym, nie będąc subwencjami w ścisłym rozumieniu tego słowa, mają taki sam charakter i identyczne skutki (wyrok Bouygues i Bouygues Télécom/Komisja i in. i Komisja/Francja i in., C-399/10 P i C-401/10 P, EU:C:2013:175, pkt 101).
- 23 Wynika stąd, że środek, poprzez który władze publiczne przyznają niektórym przedsiębiorstwom korzyść podatkową, która wprawdzie nie jest związana z przekazaniem zasobów państwowych, ale stawia beneficjentów w sytuacji finansowej lepszej od innych podatników, stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Natomiast korzyści podatkowe wynikające z ogólnego przepisu mającego zastosowanie bez zróżnicowania do wszystkich podmiotów gospodarczych nie stanowią pomocy państwa w rozumieniu art. 107 TFUE (wyrok P, C-6/12, EU:C:2013:525, pkt 18 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 24 W tym wypadku z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, wynika z jednej strony, że Navantia jest zobowiązana, na podstawie umowy z 2001 r., do zwrotu hiszpańskiemu skarbowi państwa podatku od nieruchomości należnego Concello de Ferrol, zgodnie z art. 60 i 61 ustawy z 2004 r., w odniesieniu do działki, która znajduje się w dyspozycji tej spółki i na której zlokalizowana jest stocznia, a z drugiej strony, że sporne zwolnienie podatkowe przewidziane w art. 62 wzmiankowanej ustawy skutkuje tym, że nie zostaje dokonana jakakolwiek zapłata tego podatku, ani na rzecz Concello de Ferrol przez hiszpański skarbowi państwa, ani, w konsekwencji, na rzecz skarbu państwa przez spółkę Navantia.
- 25 Ponadto bezsporne jest to, że zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z 2004 r. każde przedsiębiorstwo, które prowadzi działalność na prywatnej lub publicznej nieruchomości gruntowej i które spełnia jedną z określonych w tym przepisie przesłanek, jest podatnikiem podatku od nieruchomości. W tym względzie Concello de Ferrol podnosi, że prawie wszystkie przedsiębiorstwa spełniają jedną z tych przesłanek i że jedynie szczególny mechanizm przeniesienia prawa użytkowania, ustanowiony w umowie z 2001 r., pozwala spółce Navantia uniknąć uznania jej za podatnika.
- 26 Co więcej, jak wskazuje Concello de Ferrol, z art. 63 ust. 2 wskazanej ustawy wynika, że w przypadkach nietypowych, takich jak ten rozpatrywany w postępowaniu głównym, w których korzystaniu z nieruchomości gruntowej nie towarzyszy żadne z praw generujących obowiązek zapłaty podatku od nieruchomości, po stronie hiszpańskiego skarbu państwa istnieje przewidziane prawem zobowiązanie do przerzucenia tego podatku na użytkownika nieruchomości gruntowej, które to zobowiązanie znajduje odzwierciedlenie w umowie z 2001 r.
- 27 W tych okolicznościach należy uznać, że podatek od nieruchomości stanowi podatek, który w normalnej sytuacji obciążałby spółkę Navantia, i że skutkiem przyznania tej spółce zwolnienia jest bezpośrednie złagodzenie, bez konieczności podejmowania żadnej innej interwencji, ciężarów, jakie obciążają zwykle budżet przedsiębiorstwa znajdującego się w sytuacji identycznej z tą, w której znalazła się Navantia. Dlatego takie zwolnienie podatkowe najwyraźniej stanowi korzyść gospodarczą dla spółki Navantia.
- 28 Ponieważ rząd hiszpański podnosi, że zgodnie z art. 62 ust. 1 lit. a) ustawy z 2004 r. przewidziane w tym przepisie zwolnienie zostało ustanowione nie na korzyść przedsiębiorstw takich jak Navantia, ale wyłącznie na korzyść hiszpańskiego skarbu państwa jako podatnika podatku od nieruchomości i że realizowane cele są uzasadnione względami obrony narodowej, należy przypomnieć, że powody leżące u podstaw środka pomocy nie wystarczają, by taki środek uniknął od razu zakwalifikowania jako „pomoc” w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, gdyż postanowienie to nie wprowadza rozróżnienia pomiędzy interwencjami państwowymi w zależności od ich przyczyn lub celów, ale definiuje te

interwencje na podstawie ich skutków (wyroki Comitato „Venezia vuole vivere” i in./Komisja, C-71/09 P, C-73/09 P i C-76/09 P, EU:C:2011:368, pkt 94; a także Komisja/EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, pkt 77 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 29 Tymczasem w niniejszej sprawie – jak wynika z pkt 24–26 niniejszego wyroku – okazuje się, że w myśl art. 62 ust. 1 lit. a) i art. 63 ust. 2 ustawy z 2004 r., jak również w świetle umowy z 2004 r., skutkiem zwolnienia z podatku od nieruchomości było bezpośrednie złagodzenie, bez konieczności podejmowania jakiegokolwiek innej interwencji, ciężarów, które w braku takiego zwolnienia obciążałyby budżet spółki Navantia.
- 30 Ponieważ rząd hiszpański utrzymuje, że owo zwolnienie należy uznać za wynagrodzenie będące świadczeniem wzajemnym za działania spółki Navantia podejmowane w wykonaniu obowiązku świadczenia usług publicznych, wobec czego środek ten nie przysparza temu przedsiębiorstwu korzyści, należy stwierdzić, że z akt, którymi dysponuje Trybunał, nie wynika wcale, że istnieje powiązanie pomiędzy tym zwolnieniem a ewentualnymi usługami leżącymi w interesie publicznym, świadczonymi przez spółkę Navantia.
- 31 W tych okolicznościach należy uznać, że żądane zwolnienie z podatku od nieruchomości jest równoznaczne z przyznaniem spółce Navantia korzyści gospodarczej.
- 32 Poza tym należy przypomnieć, że art. 107 TFUE zakazuje udzielania pomocy, która „sprzyja niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów”, czyli pomocy selektywnej (wyrok P, EU:C:2013:525, pkt 17).
- 33 Tak więc, o ile środek, poprzez który władze publiczne przyznają niektórym przedsiębiorstwom korzyść podatkową, która wprawdzie nie jest związana z przekazaniem zasobów państwowych, ale stawia beneficjentów w sytuacji finansowej lepszej od innych podatników, stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, o tyle nie jest tak w wypadku korzyści wynikających z ogólnego przepisu mającego zastosowanie bez zróżnicowania do wszystkich podmiotów gospodarczych, które nie stanowią pomocy państwa w rozumieniu tego postanowienia (wyrok P, EU:C:2013:525, pkt 18).
- 34 Z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika w tym względzie, że art. 107 ust. 1 TFUE wymaga ustalenia, czy w ramach danego systemu prawnego przepis krajowy może sprzyjać „niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów” w porównaniu z innymi, które w świetle celu tego systemu znajdują się w porównywalnej sytuacji faktycznej i prawnej (wyrok Portugalia/Komisja, C-88/03, EU:C:2006:511, pkt 54 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 35 A zatem do uznania środka podatkowego za selektywny konieczne jest najpierw zidentyfikowanie i zbadanie reżimu podatkowego, który jest powszechny lub „normalny” w danym państwie członkowskim. To właśnie w stosunku do tego powszechnego lub „normalnego” reżimu podatkowego należy następnie ocenić i ustalić ewentualny selektywny charakter korzyści przysparzanych przez rozpatrywany środek podatkowy, wykazując, że ustanawia on odstępstwo od systemu powszechnego, ponieważ wprowadza zróżnicowanie podmiotów gospodarczych znajdujących się, w świetle celu wyznaczonego systemowi podatkowemu danego państwa członkowskiego, w porównywalnej sytuacji faktycznej i prawnej (wyrok Paint Graphos i in., od C-78/08 do C-80/08, EU:C:2011:550, pkt 49).
- 36 W tym względzie z posiadanych przez Trybunał informacji wynika z jednej strony, że zgodnie z art. 60–63 ustawy z 2004 r. każde posiadanie nieruchomości gruntowej lub korzystanie z niej prowadzi co do zasady do powstania obowiązku uiszczenia podatku od nieruchomości. Należy zatem uznać, że reżim tego podatku stanowi reżim prawny będący punktem odniesienia dla oceny ewentualnie selektywnego charakteru rozpatrywanego zwolnienia podatkowego.

- 37 Z drugiej strony wskazano już, że tytułem odstępstwa od ogólnej reguły opisanej w punkcie poprzednim korzystanie z nieruchomości gruntowej, na której zlokalizowany jest zakład stoczniowy spółki Navantia jest – w wyniku zastosowania spornego zwolnienia i na podstawie umowy z 2001 r., która przewiduje tylko ustanowienie na rzecz tego przedsiębiorstwa prawa użytkowania tej działki – zwolnione z podatku od nieruchomości.
- 38 Należy zatem ustalić, czy zwolnienie podatkowe takie jak to rozpatrywane w postępowaniu głównym może uprzywilejowywać spółkę Navantia względem innych przedsiębiorstw znajdujących się w porównywalnej sytuacji faktycznej i prawnej, w świetle celu, do którego realizacji zmierza hiszpański system podatku od nieruchomości, a mianowicie opodatkowania posiadania lub korzystania z nieruchomości gruntowych.
- 39 Z akt sprawy wynika w tym względzie, że przewidziane w art. 62 ust. 1 lit. a) ustawy z 2004 r. zwolnienie nieruchomości państwowych „przeznaczonych do zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom” może mieć zastosowanie do całej działalności przedsiębiorstwa takiego jak Navantia, przy czym nie ma potrzeby dokonywania rozróżnienia, czy działalność ta ma charakter wojskowy czy cywilny. Zadaniem sądu odsyłającego jest zweryfikowanie, czy rzeczywiście tak jest.
- 40 Należy zatem uznać, że w świetle celu polegającego na opodatkowaniu posiadania bądź korzystania z nieruchomości gruntowych w sytuacji faktycznej i prawnej porównywalnej z sytuacją spółki Navantia znajdują się nie tylko przedsiębiorstwa, które posiadają nieruchomości gruntowe lub korzystają z nich w celach należących w części do dziedziny obrony narodowej, ale także przedsiębiorstwa posiadające nieruchomości gruntowe lub korzystające z nich w celach wyłącznie cywilnych.
- 41 Oczywiste jest zatem, że względem tej ostatniej grupy przedsiębiorstw Navantia uzyskuje, w odniesieniu do swej działalności cywilnej, korzyść podatkową, której nie mogą domagać się inne spółki znajdujące się w porównywalnej sytuacji faktycznej i prawnej. Należy zatem uznać, że analizowana korzyść podatkowa ma a priori charakter selektywny.
- 42 Jednakże zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pojęcie pomocy państwa nie obejmuje wprowadzonych przez państwo środków różnicujących przedsiębiorstwa, a zatem a priori selektywnych, w wypadku gdy różnicowanie to wynika z charakteru lub ze struktury systemu ciężarów, w który się wpisują, czego wykazanie jest zadaniem zainteresowanego państwa członkowskiego (wyrok Portugalia/Komisja, EU:C:2006:511, pkt 52, 80 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 43 Środek przewidujący wyjątek od ogólnego systemu podatkowego może być bowiem uzasadniony charakterem i ogólną strukturą systemu podatkowego, jeżeli zainteresowane państwo członkowskie może wykazać, że środek ten wynika bezpośrednio z zasad leżących u podstaw jego systemu podatkowego. W tym względzie należy dokonać rozróżnienia pomiędzy celami przypisanymi szczerólnemu systemowi podatkowemu oraz celami wobec niego zewnętrznymi – z jednej strony, a mechanizmami stanowiącymi nieodłączną część tego systemu podatkowego, które są niezbędne dla osiągnięcia takich celów – z drugiej strony (wyrok Portugalia/Komisja, EU:C:2006:511, pkt 81).
- 44 W niniejszej sprawie z przekazanych Trybunałowi materiałów nie wynika, że rząd hiszpański przedstawił jakikolwiek argument, który umożliwiłby wykazanie, że żądane zwolnienie podatkowe wynika bezpośrednio z zasad leżących u podstaw systemu podatkowego tego państwa członkowskiego, ani że jest ono niezbędne do funkcjonowania i zapewnienia skuteczności tego systemu podatkowego. Ponadto, jak wskazała Komisja Europejska, zwolnienie z podatku nieruchomości państwowych przeznaczonych na cele obrony narodowej najwyraźniej nie ma bezpośredniego związku z celami samego podatku od nieruchomości. Zadaniem sądu odsyłającego jest jednak zbadanie, czy w świetle wszystkich istotnych okoliczności zawisłego przed nim sporu istnieje ewentualne uzasadnienie takiego zwolnienia.

- 45 W świetle wszystkich powyższych rozważań należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie trzecia przesłanka, dotycząca istnienia korzyści gospodarczej po stronie beneficjenta wnioskowanego zwolnienia podatkowego, może być spełniona.
- 46 W drugiej kolejności, w odniesieniu do przesłanki pierwszej, dotyczącej interwencji państwa lub przy użyciu zasobów państwowych, należy przypomnieć, że jedynie korzyści przyznane bezpośrednio lub pośrednio przy użyciu zasobów państwowych lub stanowiące dodatkowe obciążenie dla państwa należy uważać za pomoc w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Z samego brzmienia tego postanowienia i z reguł proceduralnych ustanowionych w art. 108 TFUE wynika bowiem, że korzyści przyznane przy wykorzystaniu zasobów innych niż zasoby państwowe nie wchodzą w zakres stosowania omawianych przepisów (wyrok *Bouygues i Bouygues Télécom/Komisja i in. i Komisja/Francja i in.*, EU:C:2013:175 pkt 99 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 47 W związku z powyższym należy zbadać, czy istnieje dostatecznie bezpośredni związek między z jednej strony korzyścią przyznaną beneficjentowi a z drugiej strony uszczupleniem budżetu państwowego bądź wystąpieniem dostatecznie konkretnego gospodarczego ryzyka powstania obciążeń dla tego budżetu (zob. podobnie wyrok *Bouygues i Bouygues Télécom/Komisja i in. i Komisja/Francja i in.*, EU:C:2013:175 pkt 109).
- 48 W tym względzie z jednej strony bezsporne jest, że żądane zwolnienie podatkowe zostało wprowadzone przez państwo hiszpańskie, wobec czego stanowi ono interwencję tego państwa. Z drugiej strony bezsporne jest, że będące skutkiem tego zwolnienia zmniejszenie ciężaru, który w normalnej sytuacji powinien obciążać budżet spółki Navantia, prowadzi nieuchronnie do uszczuplenia budżetu Concello de Ferrol.
- 49 W tym stanie rzeczy przesłankę dotyczącą interwencji państwa przy użyciu jego zasobów można uznać za spełnioną, co powinien potwierdzić sąd odsyłający.
- 50 Stwierdzenia tego nie podważa argumentacja rządu hiszpańskiego, w ramach której powołuje się on na wyroki: *Streekgewest* (C-174/02, EU:C:2005:10) i *Distribution Casino France i in.* (od C-266/04 do C-270/04, C-276/04 i od C-321/04 do C-325/04, EU:C:2005:657). Orzecznictwo to jest bowiem pozbawione znaczenia dla sprawy rozpatrywanej w postępowaniu głównym, gdyż dotyczy ono sytuacji odmiennej od analizowanej obecnie, w której podatek stanowił integralną część środka pomocy, wobec czego sam stanowił on pomoc. Natomiast w niniejszej sprawie nie podniesiono wcale, że sam podatek od nieruchomości stanowi środek pomocy, a jedynie że zwolnienie z tego podatku prowadzi w badanym przypadku do przyznania pomocy spółce Navantia.
- 51 W trzeciej kolejności, w odniesieniu do przesłanek drugiej i czwartej, dotyczących wpływu zwolnienia podatkowego takiego jak to rozpatrywane w postępowaniu głównym na wymianę handlową między państwami członkowskimi oraz na konkurencję, należy przypomnieć, że w celu zakwalifikowania środka krajowego jako pomocy państwa nie jest konieczne stwierdzenie faktycznego wpływu pomocy na wymianę handlową między państwami członkowskimi i rzeczywistego zakłócenia konkurencji, lecz jedynie zbadanie, czy pomoc może mieć wpływ na tę wymianę handlową i zakłócać konkurencję (wyrok *Libert i in.*, C-197/11 i C-203/11, EU:C:2013:288, pkt 76 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 52 W szczególności, jeśli pomoc udzielona przez państwo członkowskie wzmacnia pozycję przedsiębiorstwa w stosunku do pozycji zajmowanej przez inne przedsiębiorstwa konkurencyjne w wewnątrzspółnotowej wymianie handlowej, należy uznać, że ma ona wpływ na tę wymianę (wyrok *Libert i in.*, EU:C:2013:288, pkt 77 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 53 W niniejszej sprawie bezsporne jest, że sektor budowy statków jest rynkiem otwartym na konkurencję i wymianę handlową między państwami członkowskimi, na którym spółka Navantia konkuruje z innymi przedsiębiorstwami. Ponadto, jak wynika ze wskazówek zawartych w postanowieniu odsyłającym, jest tak nie tylko w wypadku działalności cywilnej tego przedsiębiorstwa, ale także w wypadku jego działalności w sektorze wojskowym.
- 54 W tym stanie rzeczy żądane zwolnienie podatkowe może mieć wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi i zakłócić konkurencję, przy czym powinno to zostać ustalone przez sąd odsyłający.
- 55 Wynika stąd, że w rozpatrywanej sprawie cztery przesłanki wskazane w pkt 20 niniejszego wyroku mogą być spełnione. Zadaniem sądu odsyłającego jest jednak ustalenie, czy w świetle wszystkich istotnych okoliczności zawisłego przed nim sporu, ocenionych w świetle przedstawionej przez Trybunał wykładni, rzezone zwolnienie podatkowe należy uznać za pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.
- 56 W świetle wszystkich powyższych rozważań na przedstawione pytanie należy udzielić odpowiedzi, że art. 107 ust. 1 TFUE należy interpretować w ten sposób, że zwolnienie z podatku od nieruchomości nieruchomości gruntowej należącej do państwa i przekazanej do dyspozycji przedsiębiorstwu, którego kapitał należy w całości do tego państwa i które na tej nieruchomości wytwarza towary i świadczy usługi mogące być przedmiotem wymiany handlowej między państwami członkowskimi na rynkach otwartych na konkurencję, może stanowić pomoc państwa zakazaną na mocy wskazanego postanowienia. Zadaniem sądu odsyłającego jest jednak ustalenie, czy w świetle wszystkich istotnych okoliczności zawisłego przed nim sporu, ocenionych w świetle przedstawionej przez Trybunał wykładni, zwolnienie takie należy uznać za pomoc państwa w rozumieniu wskazanego postanowienia.

W przedmiocie kosztów

- 57 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (siódma izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 107 ust. 1 TFUE należy interpretować w ten sposób, że zwolnienie z podatku od nieruchomości nieruchomości gruntowej należącej do państwa i przekazanej do dyspozycji przedsiębiorstwu, którego kapitał należy w całości do tego państwa i które na tej nieruchomości wytwarza towary i świadczy usługi mogące być przedmiotem wymiany handlowej między państwami członkowskimi na rynkach otwartych na konkurencję, może stanowić pomoc państwa zakazaną na mocy wskazanego postanowienia. Zadaniem sądu odsyłającego jest jednak ustalenie, czy w świetle wszystkich istotnych okoliczności zawisłego przed nim sporu, ocenionych w świetle przedstawionej przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wykładni, zwolnienie takie należy uznać za pomoc państwa w rozumieniu wskazanego postanowienia.

Podpisy